

DOI <https://doi.org/10.30525/2592-8813-2021-4-12>

ВИЗНАННЯ НЕДІЙСНИМ ПРАВОЧИНУ ЩОДО ПРОДАЖУ МАЙНА БОРЖНИКА В ПРОЦЕДУРІ БАНКРУТСТВА

Юлія Павлюченко,

*доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського та адміністративного права
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(Вінниця, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-1504-8384
Pavluchenko@donnu.edu.ua*

Юлія Тюріна,

*аспірантка
Донецького національного університету імені Василя Стуса
(Вінниця, Україна)
ORCID ID: 0000-0003-4682-1747
julyj0103@gmail.com*

Анотація. У процедурі банкрутства продаж майна боржника відбувається на аукціоні, що дає змогу здійснити відчуження такого майна за найбільшою вартістю. Це не тільки сприяє досягненню мети погашення вимог кредиторів у максимальному розмірі, але й впливає на зміни підходу банківських установ до кредитування суб'єктів підприємницької діяльності, загалом сприяє захищеності інтересів учасників господарських відносин та покращенню інвестиційної привабливості України. Поряд із цим аналіз практики продажу майна боржника у процедурі банкрутства свідчить, що доволі часто порушується питання визнання недійсними результатів проведених аукціонів. При цьому з аналізу судової практики вбачається, що найбільш неоднозначним і проблематичним є питання підстав визнання недійсними результатів продажу майна боржника в процедурі банкрутства.

Положення про визнання недійсними правочинів щодо продажу майна банкрута містяться в Кодексі України з процедур банкрутства (ст. 73), проте вони не є конкретними та породжують низку питань під час їх застосування на практиці. Тому в умовах законодавчої невизначеності та неоднозначної судової практики виникає потреба розглянути основні питання, що стосуються визнання недійсними результатів продажу майна боржника в процедурі банкрутства, виявити загальні підходи щодо підстав прийняття рішень про визнання відповідних правочинів недійсними та внести пропозиції щодо удосконалення законодавчого визначення цих підстав. Дослідження юридичних аспектів продажу майна банкрута в частині визнання недійсними аукціону з продажу майна дозволило визначити низку законодавчих прогалин, які не конкретизують підстави визнання недійсним продажу майна та потребують вирішення на законодавчому рівні. Внесено пропозиції щодо конкретизації підстав визнання недійсними результатів продажу майна боржника в процедурі банкрутства.

Ключові слова: банкрутство, боржник, кредитор, недійсність правочинів, результати продажу майна, аукціон, публічні торги.

RECOGNITION OF INVALID REALITY REGARDING SALE OF DEBTOR'S PROPERTY IN BANKRUPTCY PROCEDURE

Yulia Pavlyuchenko,

*Doctor of Law, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Economic and Administrative Law
Vasyl Stus Donetsk National University (Vinnytsia, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-1504-8384
Pavluchenko@donnu.edu.ua*

Julia Tyurina,

*Postgraduate Student
Vasyl Stus Donetsk National University (Vinnytsia, Ukraine)
ORCID ID: 0000-0003-4682-1747
julyj0103@gmail.com*

Abstract. In bankruptcy proceedings, the debtor's property is sold at auction, which allows the alienation of such property at the highest value. This not only helps to achieve the goal of repaying creditors' claims in the maximum amount, but also influences changes in the approach of banking institutions to lending to businesses, in general, protects the interests of business participants and improve Ukraine's investment attractiveness. In addition, the analysis of the practice of selling the debtor's property in the bankruptcy procedure shows that the issue of invalidating the results of auctions is often raised. At the same time, the analysis of case law shows that the most ambiguous and problematic is the question of the grounds for invalidating the results of the sale of the debtor's property in bankruptcy proceedings.

Provisions on invalidation of transactions related to the sale of bankrupt property are contained in the Bankruptcy Code of Ukraine (Article 73), but they are not specific and raise a number of issues in their application in practice. Therefore, in conditions of legislative uncertainty and ambiguous case law, it is necessary to consider the main issues concerning the invalidation of the results of the sale of the debtor's property in bankruptcy proceedings, identify common approaches to the grounds for invalidation of decisions and make proposals to improve the legal definition of these grounds. A study of the legal aspects of the sale of bankrupt property in terms of invalidation of the auction for the sale of property, identified a number of legislative gaps that do not specify the grounds for invalidation of the sale of property and need to be addressed at the legislative level. Proposals have been made to specify the grounds for invalidating the results of the sale of the debtor's property in the bankruptcy procedure.

Key words: bankruptcy, debtor, creditor, invalidity of transactions, results of property sale, auction, public bidding.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед сучасних дослідників проблематики продажу майна банкрута можна виділити В.В. Балакіна, який досліджував торги як інститут цивільного права, акцентуючи на комплексі односторонніх організаційних правочинів у механізмі формування договору, аналізував поняття торгів і зробив спробу їх класифікації (Балакин, 2004: 213). У монографічній роботі О.А. Беляєвої «Торги: основы теории и проблемы практики» зроблено акцент на тому, що торги є універсальною моделлю набуття різноманітних прав на конкурентній основі (Беляева, 2021: 54). Спроби висвітлення основних проблем організації і проведення аукціонів в Україні зробив М.С. Алябишев у дисертації «Особенности укладання договорів на аукціоні», де він піддав аналізу цивільно-правові відносини, що складаються при організації та проведенні аукціону та його стадій, і дійшов висновку, що аукціон є заснованим на конкуренції способом придбання права на укладення договору (Алябишев, 2009: 212). Н.В. Аляб'євою досліджено електронний договір про надання послуг, на підставі чого висловлена позиція про прояв концепції односта-

дійності таких видів договорів, специфіку його укладання шляхом обміну електронними документами (Аляб'єва, 2010: 19).

Проблематика інституту визнання недійсними результатів продажу майна боржника була предметом дослідження фахівців із питань банкрутства, серед яких О.А. Беяневич, І.А. Бутирська, Б.М. Поляков, П.Д. Пригуза, В.В. Радзивілюк та інші. При цьому дослідження цих та інших науковців проводилися здебільшого за чинності Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», однак нині виникає необхідність в аналізі підстав визнання недійсними результатів продажу майна банкрута за Кодексом України з процедур банкрутства.

Таким чином, питання визнання недійсним результатів продажу майна боржника в процедурі банкрутства є доволі актуальними.

Метою статті є дослідження та конкретизація специфічних підстав для визнання правочинів щодо продажу майна банкрута недійсними.

Методологічну основу цієї статті становить комплекс загальних та спеціальних наукових методів пізнання, зумовлених темою та метою дослідження. Під час підготовки цієї статті використано такі методи: діалектичний, аналізу та синтезу, формально-юридичний, історичний, теоретико-прогностичний, за допомогою яких опрацьовані наукова література, законодавство, матеріали судової практики.

Результати дослідження. На початку дослідження потрібно звернути увагу, що в Кодексі України з процедур банкрутства (далі – «КзПБ») містяться кілька статей, присвячених визнанню недійсними правочинів. Зокрема, ст. 42 КзПБ закріплено низку підстав визнання господарським судом недійсними правочинів боржника у межах провадження у справі про банкрутство, які пов'язані з часом вчинення правочину. Правочини боржника, вчинені ним після відкриття провадження у справі про банкрутство або протягом трьох років до відкриття такого провадження, можуть бути визнані недійсними, якщо боржник:

- 1) виконав майнові зобов'язання раніше встановленого строку;
- 2) взяв на себе зобов'язання до відкриття провадження у справі про банкрутство, внаслідок чого став неплатоспроможним або виконання його грошових зобов'язань перед іншими кредиторами повністю або частково стало неможливим;
- 3) здійснив відчуження або придбав майно за цінами, що відповідно нижчі або вищі за ринкові, якщо в момент прийняття зобов'язання або внаслідок його виконання майна боржника було (стало) недостатньо для задоволення вимог кредиторів;
- 4) оплатив кредиторію або прийняв майно в рахунок виконання грошових вимог у день, коли сума вимог кредиторів до боржника перевищувала вартість майна;
- 5) узяв на себе заставні зобов'язання для забезпечення виконання грошових вимог (Кодекс України з процедур банкрутства).

За наявності вищеперерахованих підстав, якщо вони завдали збитків кредиторам або самому боржнику, відповідну заяву до господарського суду може подати арбітражний керуючий або кредитор (ч. 1 ст. 42 КзПБ).

Крім того, правочини, вчинені боржником протягом трьох років, що передували відкриттю провадження у справі про банкрутство, можуть бути також визнані недійсними за заявами вищевказаних суб'єктів, якщо боржник:

- 1) безоплатно здійснив відчуження майна, взяв на себе зобов'язання без відповідних майнових дій іншої сторони, відмовився від власних майнових вимог;
- 2) уклав договір із заінтересованою особою;
- 3) уклав договір дарування (ч. 2 ст. 42 КзПБ).

Проте потрібно зазначити, що вимога про визнання недійсними правочину щодо продажу майна банкрута є самостійною і відмінною від вимоги визнання недійсними правочинів борж-

ника, тому положення ст. 42 КзПБ не поширюються на такі вимоги. Положення про визнання недійсними правочинів щодо продажу майна боржника знайшли самостійне закріплення у КзПБ, а саме: у ст. 73, яка має назву «Визнання недійсним правочину, вчиненого з порушенням порядку підготовки та проведення аукціону».

Поряд із вищезгаданою статтею КзПБ положення щодо недійсності результатів продажу майна боржника закріплене в Порядку функціонування електронної торгової системи з продажу майна боржників у справах про банкрутство (неплатоспроможність), затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2019 р. № 865 (далі – «Порядок»). У пункті 97 Порядку вказано, що правочин щодо продажу майна, вчинений на аукціоні, проведеному з порушенням встановленого порядку, що перешкодило або могло перешкодити продажу майна за найвищою ціною, може бути визнаний недійсним господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) за заявою боржника, арбітражного керуючого, кредитора або особи, інтереси якої при цьому порушені (Поляков, 2020).

Аналіз вищевказаних норм законодавства (ст. 73 КзПБ та п. 97 Порядку) дає змогу конкретизувати основні положення щодо визнання недійсним результатів продажу майна боржника, зокрема підстави, суб'єктів, які ініціюють відповідне питання та приймають рішення про визнання недійсним правочину щодо продажу майна банкрута.

Так, у ст. 73 КзПБ закріплено, що правочин щодо продажу майна, вчинений на аукціоні, проведеному з порушенням встановленого порядку його підготовки або проведення, що перешкодило або могло перешкодити продажу майна за найвищою ціною, може бути визнаний недійсним господарським судом у межах провадження у справі про банкрутство за заявою боржника, арбітражного керуючого, кредитора або особи, інтереси якої були при цьому порушені. З аналізу наведеної статті КзПБ вбачається, що порушити питання про визнання правочину щодо продажу майна боржника у процедурі банкрутства мають право сам боржник, кредитор, арбітражний керуючий, а також особа, інтереси якої були порушені під час підготовки або проведення аукціону. Правом приймати відповідне рішення наділений господарський суд. При цьому підставами для визнання такого правочину недійсними законодавець закріпив: 1) наявність порушення порядку підготовки або проведення аукціону; 2) перешкоджання або можливість перешкоджання таким порушенням продажу майна за найвищою ціною (ст. 73 КзПБ).

Виклад норми у ст. 73 КзПБ вказує на те, що обов'язковою має бути наявність причинно-наслідкового зв'язку між порушенням порядку підготовки або проведення аукціону та продажем майна банкрута за найвищою ціною. Тобто одного факту порушення порядку підготовки та/або проведення аукціону явно замало, щоб визнати аукціон недійсним. Враховуючи викладене, можна робити висновок, що у процесі звернення до суду з вимогою про визнання правочину щодо продажу майна боржника недійсним предметом доказування зацікавлених осіб буде те, що вони могли б запропонувати ціну, яка була б більшою, ніж ціна переможця. При цьому доказом могли б бути, наприклад, кошти на розрахунковому рахунку.

Аналіз судової практики підтверджує висловлені міркування, оскільки проаналізовані судові рішення свідчать про те, що підставою для визнання недійсним правочину щодо продажу майна банкрута, вчиненого на аукціоні, мають бути не будь-які порушення порядку його підготовки або проведення, а лише ті, що перешкодили або могли перешкодити продажу майна за найвищою ціною. Наприклад, Центральний апеляційний господарський суд постановою від 29.04.2021 року по справі № 904/493/15 залишив без задоволення апеляційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Істок+» на ухвалу Господарського суду Дніпропетровської області від 21.12.2020 року у зв'язку з тим, що заявником не було доведено належними та допустимими доказами, що обставини, наведені ним як підстави для визнання недійсним спірного правочину, якимось чином вплинули на можливість продажу майна банкрута за най-

вищою ціною. Серед таких обставин заявник навів: 1) незазначення в оголошенні про проведення аукціону обтяження майна банкрута, яке перебувало в заставі; 2) порушення строку розміщення оголошення про проведення повторного аукціону та зазначення в ньому невірному номеру справи та надання постановлення ухвали суду про скасування арешту майна банкрута (Порядок організації та проведення аукціонів з продажу майна...).

Іншим прикладом виступає рішення Господарського суду Миколаївської області від 21.05.2020 року по справі № 915/535/17(915/31/21), яким відмовлено в задоволенні позову Акціонерного товариства «Укресімбанк» про визнання недійсними результатів аукціону з продажу майна банкрута, який відбувся 14.12.2020 року, та правочину щодо продажу майна, вчиненого за результатами цього аукціону. Обґрунтовуючи підставу для відмови, суд, посилаючись на ст. 73 КзПБ, підкреслив, що порушення порядку підготовки або проведення аукціону може бути підставою для визнання правочину недійсним, якщо таке порушення перешкодило або могло перешкодити продажу майна під час проведення аукціону 14.12.2020 р., та зазначив, що факт отримання чи неотримання заставним кредитором заставного майна в порядку, передбаченому ч. 1 ст. 81 Кодексу, не знаходиться в причинно-наслідковому зв'язку зі встановленням ціни продажу майна, запропонованою на аукціоні. Крім того, суд зауважив, що банком не надано, у тому числі у судовому засіданні, підтверджень реальності наміру придбати заставне майно за ціною першого повторного аукціону (Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду).

Отже, можна зробити висновок, що суд хоча і не конкретизує, що може бути порушенням порядку або проведення аукціону, але однозначно робить висновок, що вказані позивачем факти мають підтверджувати створення перешкод для продажу майна боржника за найвищою ціною. Іншими словами, для суду підставою для визнання правочину щодо продажу майна, вчиненому на аукціоні, недійсним є допущення таких порушень порядку підготовки або проведення аукціону, що призвели до продажу майна за ціною меншою від ціни, за якою майно могло бути реалізоване в разі відсутності таких порушень. Аналіз судової практики підтверджує те, що відсутність причинно-наслідкового зв'язку між порушенням порядку підготовки або проведення аукціону та продажем за найвищою ціною здебільшого є підставою для відмови в задоволенні позовної заяви/апеляційної скарги про визнання недійсними результатів аукціону, а також те, що довести відповідний причинно-наслідковий зв'язок є складною задачею.

Водночас окрему увагу слід звернути на постанову Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 28.09.2021 року по справі № 908/6167/15 (908/1258/20), якою касаційну скаргу про визнання недійсними результатів аукціону було задоволено. Так, Верховним Судом було сформовано висновок, що хоча у ст. 73 КзПБ підставами визнання правочину щодо продажу майна, вчиненого на аукціоні, вказано проведення аукціону з порушенням встановленого порядку його підготовки або проведення, що перешкодило або могло перешкодити продажу майна за найвищою ціною, проте це не перешкоджає визнанню недійсним такого правочину з підстав, передбачених Цивільним кодексом України (далі – «ЦК України»). Верховний Суд вказав на те, що суд апеляційної інстанції, скасовуючи рішення суду першої інстанції, обмежився лише підставами недійсності правочину, викладеними в ст. 73 КзПБ, водночас залишив поза увагою вимоги ч. 2 ст. 331 ЦК України, а тому дійшов помилкових висновків про відсутність правових підстав для визнання недійсними результатів аукціону та необхідності скасування рішення суду першої інстанції (Постанова Пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р.).

Відповідно до ч. 6 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» висновки щодо застосування норм права, викладені в постановах Верховного Суду, враховуються іншими судами в процесі застосування таких норм права (Постанова Центрального апеляційного господарського суду). Фактично вищевикладена позиція Верховного Суду у складі колегії суддів

Касаційного господарського суду розширює підстави для визнання правочину щодо продажу майна банкрута, вчиненого на аукціоні, недійсним, доповнюючи загальними підставами визнання недійсним правочину, передбачених ЦК України.

Загальною підставою недійсності правочину, визначеною у ст. 215 ЦК України, є недодержання в момент вчинення правочину стороною (сторонами) вимог, які встановлені частинами 1–3, 5 та 6 ст. 203 ЦК України, а саме: зміст правочину суперечить цьому Кодексу, іншим актам цивільного законодавства, а також інтересам держави і суспільства, його моральним засадам; особа, яка вчиняє правочин, не має необхідного обсягу цивільної дієздатності; волевиявлення учасника правочину не є вільним і не відповідає його внутрішній волі; правочин не спрямовано на реальне настання правових наслідків, що зумовлені ним (Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом).

При цьому, згідно із правовою позицією, викладеною у пункті 2.9 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 року № 11 «Про деякі питання визнання правочинів (господарських договорів) недійсними», на підставі ст. 215 ЦК України недійсними можуть визнаватися не лише правочини, які не відповідають цьому Кодексу, а й такі, що порушують вимоги інших законодавчих актів України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, інших нормативно-правових актів, виданих державними органами, в тому числі відомчих, зареєстрованих у встановленому порядку (Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р.).

У науковій сфері питання недійсності правочинів досліджується доволі активно. Доволі часто науковці поділяють підстави недійсності правочинів на дві групи:

- 1) загальні підстави недійсності правочинів, що передбачені ЦК України, які своєю чергою класифікуються як загальні підстави (недодержання вимог дійсності правочинів, які встановлені ЦК), і спеціальні підстави (вади змісту, форми, суб'єктивного складу, волі і волевиявлення);
- 2) спеціальні підстави визнання договору недійсним, укладеного за результатами торгів: визнання торгів недійсними, визнання торгів такими, що не відбулися, інші спеціальні підстави.

У наведеному варта уваги позиція науковця щодо визнання договору недійсним із підстави визнання торгів такими, що не відбулися.

Відповідно до норм КзПБ аукціон із продажу майна банкрута може бути визнано таким, що не відбувся лише за однієї підстави: якщо у встановлений строк покупець не вніс належної до сплати суми (ст. 86 КзПБ).

Проте, відповідно до п. 95 Порядку, аукціон із продажу майна банкрута може бути визнано таким, що не відбувся з двох підстав:

- 1) якщо належна до сплати сума від переможця аукціону не зарахована на рахунок боржника у строки, визначені ст. 85 Кодексу;
- 2) у разі непідписання протоколу та/або акта про придбання майна на аукціоні з переможцем аукціону в порядку, передбаченому цим Порядком.

Відповідне доповнення Порядку є доречним, адже ч. 2 ст. 88 КзПБ встановлено, що за несвоєчасне підписання продавцем акта чи несвоєчасне надання його покупцю продавець сплачує пеню у розмірі 0,5% на день від ціни продажу за період прострочення. Проте у КзПБ та Порядку відсутні положення на випадок непідписання протоколу/акта самим переможцем аукціону, а також у КзПБ відсутні норми, які б чітко визначали правові наслідки непідписання протоколу та/або акта про придбання майна на аукціоні. Лише якщо слідувати логіці, то можна дійти висновку, що в разі відмови продавця підписати з покупцем акт про придбання майна необхідно проводити аукціон заново.

Тому було б доцільним доповнити КзПБ ще однією підставою визнання аукціону з продажу майна банкрута таким, що не відбувся, а саме непідписання протоколу та/або акта про придбання майна на аукціоні.

Слід зазначити також елемент відповідальності продавця та покупця. Так, відповідно до абз. 1 п. 95 Порядку аукціон визнається таким, що не відбувся, якщо належна до сплати сума від переможця аукціону не зарахована на рахунок боржника у строки, визначені ст. 85 Кодексу, або у разі непідписання протоколу та/або акта про придбання майна на аукціоні з переможцем аукціону в порядку, передбаченому цим Порядком. Згідно з абз. 2 п. 95 Порядку у разі визнання аукціону таким, що не відбувся, переможець аукціону втрачає гарантійний внесок, якщо він не вніс оплату і аукціон визнано таким, що не відбувся з його вини. Своєю чергою ч. 2 ст. 88 КзПБ зазначає, що за несвоєчасне підписання продавцем акта чи несвоєчасне надання його покупцю продавець сплачує пеню у розмірі 0,5% на день від ціни продажу за період прострочення. У цьому разі покладено відповідальність на продавця.

У процесі аналізу вищезгаданої норми Порядку, деякі дослідники, зокрема Б. Поляков, вказують на те, що була допущена помилка в абз. 1 п. 95 Порядку. Так, було додано зайвий прийменник «з» перед словами «переможцем аукціону» (Рішення господарського суду Миколаївської області). Однак така, на перший погляд, невинна описка при системному аналізі з нормами КзПБ призводить до неоднозначного тлумачення абз. 2 п. 95 Порядку і неостаточного розуміння, чому переможець, «з яким не підписали протокол та/або акт про придбання майна на аукціоні», має втрачати гарантійний внесок. Тому для однозначного тлумачення та застосування норми, викладеної в абз. 1 п. 95 Порядку, з нього потрібно виключити зайвий прийменник «з».

Повертаючись до розгляду можливості зарахування визнання аукціону таким, що не відбувся, до підстав визнання правочину щодо продажу майна боржника недійсним, потрібно дати відповідь на питання, з якого моменту правочин щодо продажу майна боржника можна вважати вчиненим. З аналізу положень ст.ст. 83, 86 та деяких інших КзПБ можна зробити висновок, що правочин щодо продажу майна боржника вважається вчиненим із моменту визначення переможця аукціону. При цьому протокол про проведення аукціону виступає підтвердженням цього правочину. Продовжуючи аналізувати положення КзПБ, можна стверджувати, що якщо аукціон визнається таким, що не відбувся, зокрема з підстави невнесення покупцем всієї належної до сплати суми, правочин розривається. Саме на такі наслідки прямо вказують назва та зміст ст. 86 КзПБ. З урахуванням викладеного в межах процедури банкрутства не можна підтримати вищевикладену позицію Д.С. Луценко щодо зарахування визнання торгів такими, що не відбулися, до спеціальних підстав визнання недійсним договору, укладеного за результатами торгів.

З огляду на нетривалий час дії КзПБ заслуговує на увагу історичний аспект законодавчого регулювання питання визнання недійсним правочину щодо продажу майна банкрута, зокрема під час чинності Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (далі – «Закон»). Так, ст. 55 Закону вказано, що результати аукціону, проведеного з порушенням вимог закону, могли бути визнані в судовому порядку недійсними. При цьому визнання результатів аукціону недійсними тягло за собою визнання недійсним укладеного з переможцем договору купівлі-продажу (Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV).

На відміну від вищезгаданого Закону, КзПБ не містить чітку норму щодо визнання недійсними саме «результатів» аукціону. У Кодексі наявні положення щодо визнання недійсними правочинів у справі про банкрутство. Лише в ст. 7 КзПБ закріплено, що господарський суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, в межах цієї справи вирішує всі майнові спори, стороною в яких є боржник, зокрема спори про визнання недійсними результатів аукціону.

Отже, на відміну від Закону, який пов'язував недійсність аукціону лише з однією підставою – порушенням вимог закону, у КзПБ зроблено спробу конкретизувати відповідні підстави визнання недійсним правочину щодо продажу майна банкрута з метою забезпечення

стабільності результатів аукціону. Водночас у Кодексі не встановлено обмежень для застосування норм ЦК України під час розгляду справ про банкрутство. І тому правочин, укладений на аукціоні, можна оскаржити не тільки зі спеціальних підстав, які передбачені як у ст. 73 КзПБ, а й за загальними підставами, передбаченими у ЦК України, що підтверджується, зокрема, висновком Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 28.09.2021 року по справі № 908/6167/15 (908/1258/20).

Відповідно до позицій, викладених у постановках Верховного Суду у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду від 02.10.2019 р. у справі № 5006/5/396/2012, від 26.01.2021 р. у справі № 911/408/17, від 28.01.2021 р. у справі № 922/987/16, від 27.04.2021 р. у справі № 5023/5836/12), правова природа продажу майна з торгів (аукціону) дає підстави для визнання (за наявності підстав) результатів таких торгів (аукціону) недійсними за правилами визнання недійсними правочинів.

Підсумовуючи, слід зазначити, що результати продажу майна в процедурі банкрутства можуть бути визнані недійсними за загальними підставами, закріпленими ЦК України, та специфічними підставами, якими є порушення порядку підготовки або проведення аукціону.

Також вищевикладене дозволяє конкретизувати, що специфічною підставою для визнання правочину щодо продажу майна, вчиненому на аукціоні, недійсним є допущення таких порушень порядку підготовки або проведення аукціону, які призвели до продажу майна за ціною, меншою від ціни, за якою майно могло бути реалізоване у разі відсутності таких порушень. При цьому за відсутності конкретного переліку порушень порядку підготовки або порядку проведення аукціону ключовим елементом доказування виступає наявність причинно-наслідкового зв'язку між порушенням відповідного порядку (підготовки або проведення аукціону) та продажем майна за найвищою ціною.

References:

1. Aliabieva N.V. (2010) Dohovir pro nadannia posluh u merezhi Internet [Agreement on the provision of services on the Internet] (PhD Thesis), Kharkiv, p. 19.
2. Aliabyshev M.S. (2009) Osoblyvosti ukladannia dohovoriv na auktsioni [Features of concluding contracts at auction] (PhD Thesis), Kiev: Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the Academy of Legal Sciences of Ukraine.
3. Balakyn V.V. (2004) Torhy kak instytut hrazhdanskoho prava v usloviakh sovremennoi rynochnoi ekonomyke Rossyy [Bidding as an institution of civil law in the conditions of the modern market economy of Russia] (PhD Thesis), Moskva, p. 213.
4. Beliaeva O.A. (2021) Torhy: teoretycheskye osnovy problemy pravovoho reulyrovanyia [Bidding: theoretical foundations and problems of legal regulation], (PhD Thesis), Moskva, p. 54.
5. Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva vid 18 zhovtnia 2018 roku [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>.
6. Poliakov B. (2020) Dvanadtsiat stilstiv abo yak obiiy systemu «Prozorro» na auktsioni v protseduri bankrutstva. Hazeta «Zakon i Biznes», Retrieved from https://zib.com.ua/ua/141654yak_obiyti_sistemu_prozorro_na_aukcioni_v_proceduri_bankruts.html.
7. Poriadok orhanizatsii ta provedennia auktsioniv z prodazhu maina borzhnykiv u spravakh pro bankrutstvo (neplatospromozhnist): postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 02.10.2019 r. № 865. [Procedure for organizing and conducting auctions for the sale of debtors' property in bankruptcy cases insolvency]. Ofitsiinyi visnyk Ukrainy. 2019. № 81.
8. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho hospodarskoho sudu. Sprava № 908/6167/15 (908/1258/20) vid 28 veresnia 2021 roku. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100214071> (data zvernennia: 23.12.2021).
9. Postanova Plenumu Vyshchoho hospodarskoho sudu Ukrainy vid 29.05.2013 r. № 11 «Pro deiaki pytannia vyznannia pravochyniv (hospodarskykh dohovoriv) nediisnymy» / Zakonodavstvo

- Ukrainy. [On some issues of invalidation of transactions (economic agreements)]. Rezhym dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13>).
10. Postanova Tsentralnoho apeliatsiinoho hospodarskoho sudu. Sprava № 904/493/15 vid 24 kvitnia 2021 roku. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96785903> (data zvernennia: 23.12.2021).
  11. Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia yoho bankrutom: Zakon Ukrainy vid 14.05.1992 r. 2343-XII. [On restoring the debtor's solvency or declaring him bankrupt: Law of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12> (data zvernennia: 23.12.2021).
  12. Pro sudoustrii i status suddiv: Zakon Ukrainy vid 2 chervnia 2016 roku [On the Judiciary and the Status of Judges: Law of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>).
  13. Rishennia hospodarskoho sudu Mykolaivskoi oblasti. Sprava № 915/535/17(915/31/21) vid 21 travnia 2021 roku. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97283112> (data zvernennia: 23.12.2021).
  14. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003 r. № 435-IV. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy [The Civil Code of Ukraine]. Data onovlennia: 01.01.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (data zvernennia: 23.12.2021).